

کرامت انسانی

محمد حکیمی

سرتاسره: حکیمی، محمد، ۱۳۱۸-

Hakimi, Mohammad

عنوان و نام پدیدآور: امام رضا علیه السلام و کرامت انسانی/ محمد حکیمی.

مشخصات نشر: مشهد: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۱۳۶ ص.

فروست: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)؛ ۳۷۶۶.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۰۲-۳۲۶۵-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: عل‌زین موسی علیه السلام، امام هشتم، ۹۱۵۳ - ۳۰۴ ق. -- دیدگاه درباره کرامت انسانی

موضوع: Ali ibn Musa, Imam VIII -- Views on dignity

موضوع: کرامت انسانی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Dignity -- Religious aspects -- Islam

رده‌بندی کنگره: BP۴۷/۳۵

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۵۱۵۰۹

به نشر
انتشارات آستان قدس رضوی

۲۷۶۶

امام رضا (ع) و کرامت انسانی

محمد حکیمی

مدیر هنرها، کاظم طلائی

طراح جلد و صفحه، حسن علیپور

چاپ ۱۳۹۸

شمارگان

قطعه

چاپ | مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

شابک | ۹۶۴-۰۲-۳۲۶۵-۱

حق چاپ محفوظ است.
به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

قیمت | ۱۹۰,۰۰۰ ریال

دفتر مرکزی | مشهد، بلوار سجاد، خیابان میلاد ص.پ. | ۹۱۳۷۵/۴۹۶۹

تلفن و دورنگار | ۳۷۶۵۲۰۰۸

دفتر تهران | تلفن و دورنگار | ۸۸۹۶۰۴۶۶

نشانی اینترنتی | www.behnashr.com | پست الکترونیکی | publishing@behnashr.com

فهرست

- پیشگفتار..... ۷
۱. خدا باوری و کرامت انسانی ۱۹
۲. کرامت انسانی و شکر الهی ۲۳
۳. جایگاه امام و کرامت انسانی ۲۵
۴. کرامت انسانی، مسئولیتی اجتماعی ۲۹
۵. همسانی در کرامت انسانی ۳۲
۶. دوران راستین و کرامت انسانی ۳۵
۷. برادر دین و کرامت انسانی ۳۸
۸. حق، پدری و کرامت انسانی ۴۱
۹. کرامت انسانی در حرم اده ۴۴
۱۰. کرامت انسانی پدر در اهر دینی ۴۸
۱۱. مدرسانی و کرامت دین ۵۰
۱۲. کرامت انسانی و گشایش در کارها ۵۳
۱۳. کرامت انسانی بینوایان ۵۵
۱۴. کرامت انسانی و احترام به اندیشه ها ۵۹
۱۵. کرامت انسانی پس از مرگ ۶۲
۱۶. زیان رسانی و کرامت انسانی ۶۸
۱۷. پاسخ بانیکی و کرامت انسانی ۶۸
۱۸. کرامت انسانی در گفتمان های علمی ۷۰
۱۹. کرامت انسانی و تأمین نیازها ۷۴
۲۰. کرامت انسانی و اخلاق گروهی ۷۷
۲۱. امانت داری و کرامت انسانی ۸۱
۲۲. چشم پوشی و کرامت انسانی ۸۴
۲۳. کرامت انسانی و دیدار با دوستان ۸۷

۲۴. کینه‌توزی و کرامت انسانی ۹۰
۲۵. میهمان‌نوازی و کرامت انسانی ۹۳
۲۶. کرامت انسانی در داوری ۹۶
۲۷. کرامت انسانی در روابط اجتماعی ۹۹
۲۸. دولتمردان پاسدار کرامت انسانی ۱۰۳
۲۹. گسترش شادی و کرامت انسانی ۱۰۶
۳۰. اخلاق نیک و کرامت انسانی ۱۰۹
۳۱. گردش ثروت و کرامت انسانی ۱۱۲
۳۲. کرامت انسانی همنشین ۱۱۵
۳۳. حقوق پناهنده‌گران و کرامت انسانی ۱۱۸
۳۴. ثروت انسانی و متگزاران ۱۲۱
۳۵. کرامت انسان و دیگر حقوق واجب ۱۲۴
۳۶. سپاسگزاری و کرامت انسانی ۱۲۷
۳۷. هدیه دادن و کرامت انسانی ۱۲۹
۳۸. حق محوری و کرامت انسانی ۱۳۲

پیشگفتار

نام کتاب «... و کما است انسانی» را از این فرموده خداوند الهام گرفتیم آنجا که فرمود:

«وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْوُجُوهِ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا»^۱

به راستی ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم، در به آنان کرامت بخشیدیم) و آنان را در خشکی و دریا (بر مرکبها) برنشانیدیم و از چیزهای پاکیزه به ایشان روزی دادیم و آنان را بر بسیاری از آفریده‌های خود برتری بزرگ بخشیدیم.

نیز فرموده است: خداوند انسان را با احسن تقویم و زیباترین قوام و اندام آفریده است:

۱. قرآن کریم، سوره اسراء، ۷۰/۱۷.

«لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ»^۱

به راستی که انسان را در زیباترین قوام و اندام آفریدیم.
نیز آفریدگار علیم و حکیم در گرامی داشت انسان روح او را به خود
نسبت می دهد:

«فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ»^۲

پس آنگاه که او را استوار کردم و از روح خود در او دمیدم پیش او
به ساجده رافتید.

امام باقر علیه السلام درباره کبان و کرامت روح انسانی فرموده است:
«... روحی است که خداوند آن را برگزید و ناب ساخت و... و به
خود نسبت داد و آن را بر تمام اواح برتری بخشید، سپس دستور داد
تا از آن در آدم بدمند.»^۳

«... انسان در بعد تن و روح، شگفت انگیزترین پدیده های آفرینش
و کانون اسرار و رموز بیکران است، جای که بیشتر ابعاد هستی او
ناشناخته مانده است. عظمت وصف ناپذیر و بی برد انسانی در بیتی
بسیار عمیق، منقول از امام علی علیه السلام، چنین تصویر گشته است:

أَتَحْسَبُ أَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ وَفِيكَ أَنْطَوَى الْعَالَمِ الْأَكْبَرِ

آیا می پنداری که تو (همین) جثه ای کوچکی با آنکه جهان بزرگ

۱. قرآن کریم، سوره تین، ۴/۹۵.

۲. قرآن کریم، سوره حجر، ۲۹/۱۵ و سوره ص «ص» ۷۲/۳۸.

۳. الحیة ۵۲/۷.

در تو خلاصه شده است.^۱

شاید بشود این تعبیر را به کار برد که خداوند در کلام خود پس از آفرینش انسان به خود بالیده و به آفریده خود آفرین گفته است:

«... ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ»^۲؛

... سپس آن (جنین) را آفرینشی دیگر بخشیدیم، پس بزرگ است خداوندی که بی‌ترین آفرینندگان است.»

این موضوع بر تریب اکرامت همین انسانی است که در سراسر کرهٔ خاکی پراکنده است و همواره مورد کشمکش و درگیری است و همگان از او سخن می‌گویند. جایگاه و ارزش او را می‌ستایند و از حقوق او دفاع می‌کنند. کتاب هم دربارهٔ او می‌نویسند و از رازهای ناشناخته درونی او می‌گویند. جنگ‌ها، ستیزه‌گری‌ها برای او و بر سر اوست. با این همه عظمت و یکانگی هستی او، انسان همواره مظلوم زیسته و از حقوق خود محروم بوده است.

اکنون باید ژرف بیندیشیم که این انسان با این همه اوج و عظمتِ خدایی، همان‌ها هستند که در کوچه و بازار و شهر و روستا پراکنده‌اند، همان کارگران ساختمانی، همان کشاورزان آفتاب سوخته دشت‌ها هستند، همان معدنچیان زغال‌سنگ هستند و همانان که پایین‌ترین شغل‌های اجتماعی را دارند و در

۱. همان ۶۶.

۲. قرآن، مؤمنون ۱۴/۲۳.

ادارات مسئول نظافت می باشند و رفتگرانی هستند که کوچه ها و خیابان ها را تمیز نگاه می دارند و اگر روزی دست از کار بکشند، آبادی ها را کثافت فرا می گیرد و زندگی به راستی دشوار می شود. سرچشمه همه ناهنجاری ها در زندگی او و نارسائی ها درباره آسایش و کرامت او، از این نقطه آغاز می شود که کرامت و جایگاه انسان در میان آفرینش نزد آدمیان چندان شناخته نیست و اگر اندکی شناخت در این باره وجود دارد، راه های گرامی داشت او هموار نیست و آنست که می خواهند انسان را گرامی دارند و او را به کرامت شایسته انسانی رسانند. با موانعی بس عظیم رویاروی می شوند، موانعی که دردمندانه باید گفت از جنس انسان است؛ یعنی انسان سد راه انسان است و این سد است که حقوق انسان ها را پایمال می کند و انسان است که به انسان ها استیلا روا می دارد و این انسان است که انسان ها را به نابودی می کشاند...

در گام نخست در انسان باوری و ارج نهادن به کرامت انسانی، باید تعالیم و الای قرآنی و حدیثی را در این باره یادآوریم که دو آیتی در قرآن و سخنانی از پیشوایان الهی را آموزش داد، تا انسان رستنی و ایمان به کرامت انسانی در میان جامعه گسترش یابد و به صورت باورهایی اصولی و خدایی درآید و گرایش همگان را برانگیزد و مورد عمل قرار گیرد.